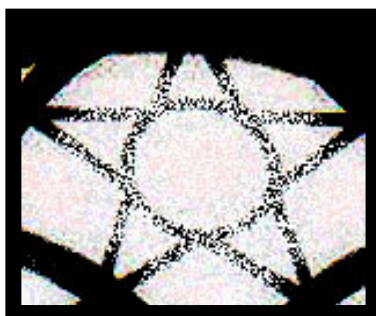

Hallsbergs sockenkyrka

Schaktningsövervakning

Hallsbergs kyrka
Hallsbergs socken
Närke

Ulf Alström

Innehållsförteckning

Inledning	1
Bakgrund	1
Målsättning	1
Undersökningsresultat.....	2
Referenser	3
Kart- och arkivmaterial	3
Otryckta källor	3
Litteratur	3
Tekniska och administrativa uppgifter.....	3
Figurer	4

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmd.se

© Kulturmiljövård Mälardalen 2008.

Omslagsfoto: Betlehemsstjärnan i Hallsbergs kyrkas fönster. (Foto U. Alström.)
Baksidesfoto: Detalj av medeltida Mariaskulptur i Hallsbergs kyrka. (Foto U. Alström.)
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01407.

ISSN: 1653-7408
ISBN: 978-91-86019-56-3

Västerås 2008

Inledning

På grund av schaktningar för installation av bergvärme i Hallsbergs sockenkyrka har Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen, genom Ulf Alström, utfört en schaktningsövervakning i samband med grävarbetena. Arbetet utfördes 2008-08-04 efter ett beslut av Länsstyrelsen i Örebro län. Beställare av arbetet var Hallsbergs församling som också bekostade den antikvariska kontrollen.

Bakgrund

Hallsbergs kyrka har medeltida anor men hennes nuvarande utseende tillkom under åren 1819-1829. Av den äldre kyrkan finns sakristian och delar av södra och norra väggarna bevarade. Senast kyrkan renoverades var 1970. Sakristian dateras till 1400-talet. Kyrkans äldsta föremål, från 1300-talet, är triumfkrucifixet eller snarare processionskrucifixet (Jacobsson 1990, Saxon 1928, Thybell 1980). Socknen nämns 1314 som ”De Hualsberg”(Ortnamnsregistret).

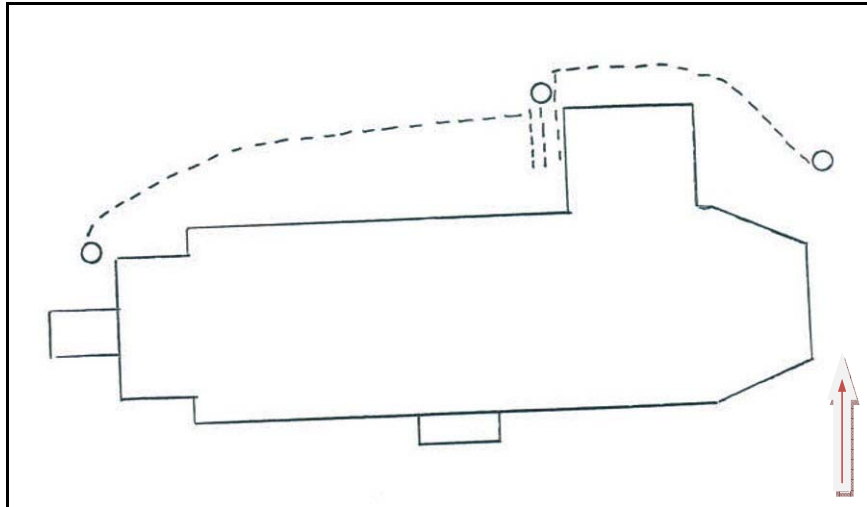

Figur 1. Hallsbergs sockenkyrka från nordöst. (Foto U. Alström.)

Målsättning

Målsättningen med schaktningsövervakningen i den medeltida kyrkomiljön var att skydda eventuella bebyggelserester och gravlämningar från skada samt att dokumentera dessa om de berördes av bergvärmearbetet.

Undersökningsresultat

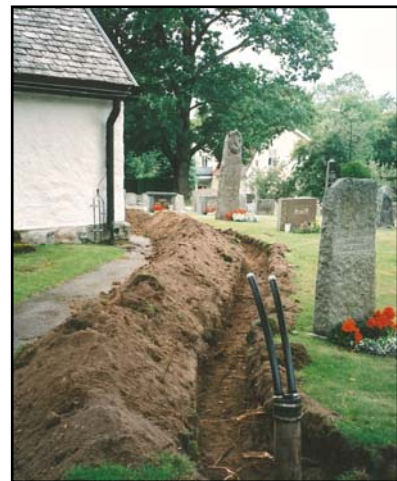

Figur 2. Hallsbergs kyrka. Cirkelar markerar borrhålen. Streckade linjer markerar schaktsträckningen. Skala 1:400.

I schaktningsövervakningen ingick inte de tre borrhålen, utan det var schaktningen för att koppla dem samman som bedömdes vara viktig. Det grävda schaktet var cirka 45 meter långt, 0,4 meter djupt och 0,3-0,4 meter brett. Ytterst få ben påträffades i de grävda massorna vilket får anses typiskt eftersom schaktet låg norr om kyrkan. Vid schaktningar intill kyrkor där grävning skett runt hela kyrkan har det konstaterats att det måste ha skett fler gravläggningar söder om kyrka än norr om. Exempel på det har dokumenterats vid Munktorps kyrka och Kärrobo kyrka, båda i Västmanland (Alström 2007a, 2007b).

Kulturlager i form av tegelfragment, jord och kalkbruk påträffades i schaktet väster om sakristian. Öster om sakristian fanns ett sandigt lager som bör vara påfört vid någon ombyggnad, troligen 1823, för på en skylt på kyrkans östra korvägg står att en ombyggnad skett under Carl den XIV Johans sjätte regeringsår som ju är 1823.

Pax et bonum

Figur 3 och 4. Schaktningsarbetet vid Hallsbergs kyrka. På bilderna syns bl.a. rören för bergvärmen. (Foto U. Alström.)

Referenser

Kart- och arkivmaterial

Fastighetskartan 1:10 000.

Otryckta källor

Ortnamnsregistret. Hallsbergs socken. Kumla härad.

Litteratur

Alström, U., 2007a. Kärbo kyrka III. Antikvarisk kontroll. Rapport 2007:2. Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen. Västerås.

Alström, U., 2007b. Munktorps kyrka II. Antikvarisk kontroll. Rapport 2007:47. Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen. Västerås

Jacobsson, B. m.fl., 1990. Våra kyrkor. Västervik.

Saxon, J. L., 1928. Närkes kyrkor i ord och bild.

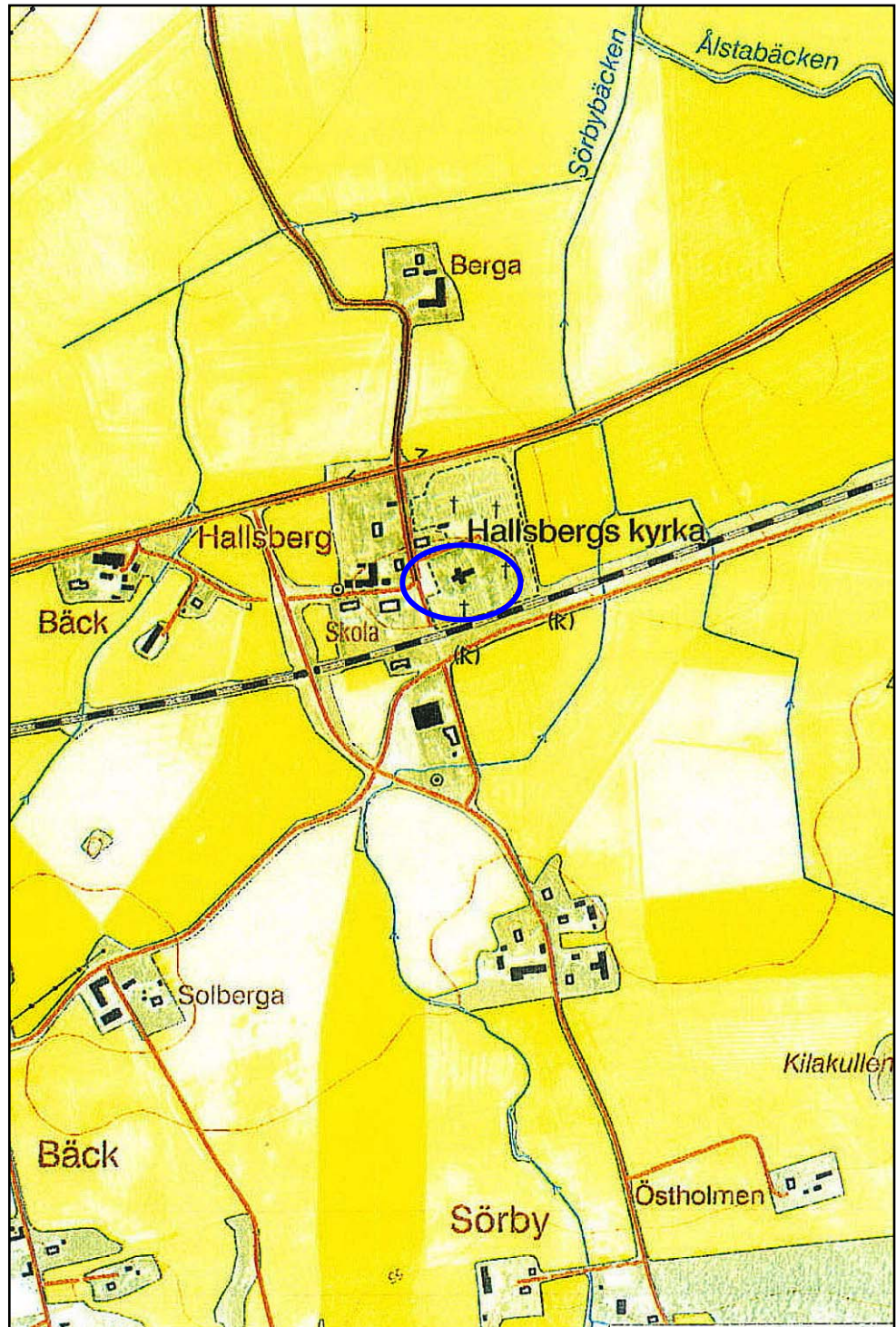
Thybell, A., 1980. Kyrkorna i Örebro län. Utgiven av Läns-Posten. Örebro.

Tekniska och administrativa uppgifter

KM dnr:	08087
Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:	2008-08-10
Undersökningsperiod:	2008-08-04
Arkeologtimmar:	8 timmar
Exploateringsyta:	Cirka 45 löpmeter schakt
Personal:	Ulf Alström
Belägenhet:	Hallsbergs sockenkyrka
Ekonomisk karta:	Fastighetskartan. Skala 1:10 000
Koordinatsystem:	Rikets
Koordinater:	X 6650450 Y1463550
Inmättningsmetod:	Manuell
Dokumentationshandlingar:	Denna rapport

Figurer

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet Gävle. Ärende nr MS2006/01407.

Figur 5. Undersökningsplatsens läge markerat med en oval. Utdrag ur Fastighetskartan. Skala 1:10 000.

